

Mark- och miljödomstolen

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts yttrande över betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83)

(ert dnr M2021/00092)

Den bild som ges i betänkandet av havets och havsmiljön är bekymmersam. Beredningens uppdrag handlar emellertid om strategier snarare än konkreta åtgärder. Mark- och miljödomstolen, som konstaterar att domstolar inte omnämns i någon utsträckning, har ändå granskat remissen med fokus på det som berör domstolens verksamhet, dvs. lagtextens utformning och lagtillämpningsfrågor Författningsförslag 7 kap. 13 § miljöbalken, s. 54 f.

Domstolen avstyrker förslaget.

Domstolen föreslår att ordet ”*därmed*” i vart fall byts ut mot t.ex. ”*bidra till att*”. Den aktuella delen av lagförslaget skulle då lyda;

2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, *och bidra till att uppnå och bibehålla god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen (2010:1341) och god ekologisk och kemisk status enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660).*

Strandskyddsbestämmelserna har en viktig funktion och bör utformas med noggrannhet, så att de inte riskerar att urholkas. Domstolen befarar att ändringen i punkt 2 kan komma att misstolkas. Beredningens förslag på ändring av lagtexten stämmer i vart fall inte med bestämmelsernas systematik, eftersom strandskyddet är en förbudslagstiftning.

Även om författningskommentarerna (s. 1521) förtydligar att syftet med bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtliv också innebär att uppnå och bibehålla god omnämnd status, kan förslaget på lagändringen tolkas som att uppnåendet av statusen är själva syftet med strandskyddet och inte motverkas så länge som god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen samt god ekologisk eller kemisk status enligt vattenförvaltningsförordningen uppnås och bibehålls, dvs. omvänd tolkning tillämpas.

En verksamhet kan negativt påverka bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten även om den i sig inte äventyrar uppnåendet eller bibehållandet av berörd status. Små verksamheter som var och en för sig inte har en betydande påverkan kan dock tillsammans få en stor negativ effekt, det som i remissen (s. 1173 f.f.) omnämns som ”*de små stegens tyranni*”.

Om förslaget ändå ska genomföras bör ordalydelsen ses över, för att minska risken för tolkningssvårigheter.

Författningsförslag 4 kap. 14 § 4 p. plan- och bygglagen, s. 56 f.

Domstolen avstyrker förslaget och föreslår i stället följande formulering.

4. markens lämplighet för bebyggande har säkerställts genom att en markförorening har avhjälppts eller en skydds- eller säkerhetsåtgärd *avseende en mark-, havs- eller vattenförorening* har vidtagits på tomten.

Domstolen noterar att punkten endast reglerar säkerställande av ”markens” lämplighet och att motsvarande reglering av ett havs- eller vattenområdes lämplighet för byggande i vatten, t.ex. för hamnändamål, saknas.

Förslaget om att ålägga en bygglovssökande avhjälpandeansvar för en havs- eller vattenförorening medför gränsdragningsproblem. Vad avses med havs- eller vattenförorening? Omfattas föroreningar i sediment av avhjälpandeansvaret? När kan en förorening bedömas vara avhjälppt? För vilka fastigheter ska avhjälpandeansvar kunna åläggas; alla inom aktuell detaljplan eller endast de som angränsar havet eller vattnet?

Att en enskild fastighetsägare/byggherre ska kunna till fullo avhjälpa en havs- eller vattenförorening - som kan bestå av ämnen på/lösta i vattnet eller avfall/skräp - framstår som orealistiskt. Även om åtgärder vidtas i havet/vattnet så kan detta i nästa stund vara ogjort, beroende på vad som driver in. Däremot kan avhjälpan av exempelvis förorenade sediment behöva ske för att säkerställa vattenområdets lämplighet för bygglovsändamålet och även för att eventuellt planerad verksamhet såsom exempelvis båttrafik inte ska medföra risk för att en havs/vattenförorening istället tillskapas och dessutom riskeras att spridas utanför området.

Principen att förorenaren betalar sätts ur spel om en enskild bygglovssökande åläggs avhjälpansansvar för föroreningar där man inte kan identifiera varifrån föroreningen härrör eller vem som primärt ansvarar för den, t.ex. inflytande skräp och diffusa oljeutsläpp från närliggande bryggor/hamnar.

Vibeke Sylten

Susanne Lindblad

Sofia Book

Magnus Eklund Fellerfeldt

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Vibeke Sylten, rådmannen Susanne Lindblad (referent) och de tekniska råden Sofia Book och Magnus Eklund Fellerfeldt.